

Datum 2024-12-10

FI dnr 24-10518

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändrade föreskrifter med anledning av ändringar i tillsynsförordningen

Sammanfattning

Finansinspektionen gör ändringar i ett antal föreskrifter till följd av att tillsynsförordningen ändras när EU:s andra bankpaket införs. Det handlar om ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar vad gäller reglerna om konsoliderad situation. I samma föreskrifter införs även en bestämmelse som gör att ett kreditinstituts exponeringar i form av säkerställda obligationer kan kvalificera för förmånsbehandling enligt tillsynsförordningen, och en bestämmelse om att vissa kreditvärderingar får inbegripa antaganden om implicit statligt stöd till och med den 30 juni 2026. Inspektionen bedömer vidare att det inte finns anledning att utnyttja de övriga valmöjligheter som tillkommer behöriga myndigheter genom tillsynsförordningen. Dessutom upphävs Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:4) om rapportering av ränterisk i övrig verksamhet.

Därutöver upphäver inspektionen Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:13) om rapportering av internt bedömt kapitalbehov. Dessutom görs vissa mindre ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:26) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2020:9) om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige.

De nya föreskrifterna träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2025, det vill säga samma dag som ändringarna i tillsynsförordningen ska börja tillämpas.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen.....	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	4
1.3	Regleringsalternativ	7
1.4	Rättsliga förutsättningar	8
1.5	Ärendets beredning	10
2	Motivering och överväganden	11
2.1	Ändringar med anledning av ändringar i tillsynsförordningen	11
2.2	Övriga ändringar	15
2.3	Ikraftträdande	17
3	Konsekvenser av föreskrifterna	17
3.1	Konsekvenser för samhället och konsumenterna.....	19
3.2	Konsekvenser för företagen	19
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	21

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

I oktober 2021 publicerade Europeiska kommissionen förslag till ändringar i tillsynsförordningen¹ och i kapitaltäckningsdirektivet². Genom ändringarna genomförs de sista delarna av Basel 3-överenskommelsen i EU (EU:s andra bankpaket, nedan bankpaketet). Bankpaketet antogs av Europeiska rådet och Europaparlamentet i maj 2024 och de slutliga lagstiftningsakterna publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 19 juni 2024.³ Ändringarna i tillsynsförordningen trädde i kraft 20 dagar efter publiceringen och ska huvudsakligen tillämpas från den 1 januari 2025.

Till följd av ändringarna i tillsynsförordningen behöver några av Finansinspektionens föreskrifter ändras eller upphävas för att undvika en dubbelreglering i förhållande till tillsynsförordningen. Även vissa hänvisningar i föreskrifterna behöver ändras med anledning av ändrade EU-regler. Vidare ser Finansinspektionen inte längre något behov av att ha kvar vissa föreskrifter och äldre bestämmelser.

De eventuella ändringar som behöver göras i Finansinspektionens föreskrifter med anledning av ändringarna i kapitaltäckningsdirektivet behandlas inte i det här föreskriftsarbetet. Inspektionen avser att återkomma i ett senare skede med sådana ändringar och förslag till de delar i direktivet som ska genomföras genom myndighetsföreskrifter.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiven 2006/48/EG och 2006/49/EG.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1623 av den 31 maj 2024 om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller krav avseende kreditrisk, kreditvärderingsjusteringsrisk, operativ risk, marknadsrisk och golvet för riskvägda tillgångar samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1619 av den 31 maj 2024 om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller tillsynsbefogenheter, sanktioner, filialer från tredjeland och miljö, samhällsansvar och bolagsstyrningsrisker.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

1.2.1 Tillsynsförordningen och kompletterande föreskrifter

Konsolidering för vissa typer av företag och under vissa förhållanden

I artikel 18 i tillsynsförordningen finns bestämmelser om metoder för konsolidering, det vill säga hur ett institut tillsammans med ett eller flera enheter ska bilda en konsoliderad situation (grupp) enligt tillsynsförordningen. Enligt artikel 18.4 ska den samordnande tillsynsmyndigheten kräva proportionell konsolidering (klyvning) enligt den andel av kapitalet som innehas av ägarintressen i institut och finansiella institut som leds av ett företag som ingår i konsolideringen, tillsammans med ett eller flera företag som inte ingår i konsolideringen, när dessa företags ansvar är begränsat till den andel av kapitalet som de innehar.

Valmöjligheter för den behöriga myndigheten

I och med ändringarna i tillsynsförordningen ges behöriga myndigheter en möjlighet att i nationell rätt föreskriva om en annan tillämpning än den som följer direkt av tillsynsförordningen.

I artikel 129 i tillsynsförordningen finns bestämmelser om förmånsbehandling för exponeringar i form av säkerställda obligationer. Denna förmånsbehandling innebär att exponeringarna får en lägre riskvikt jämfört med om exponeringarna hade klassats som exponeringar mot ett institut enligt artikel 119. Enligt artikel 129.3 får en behörig myndighet som utsetts enligt direktiv (EU) 2019/2162⁴ vid värdering av fast egendom tillåta att den värderas till eller under marknadsvärdet, utan att tillämpa de gränsvärden som anges i artikel 229.1 e i tillsynsförordningen. Finansinspektionen är utsedd till en sådan behörig myndighet enligt 5 kap. 1 § lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer (LUSO). I svensk rätt finns det också regler om hur fast egendom som ingår i den säkerhetsmassa som är kopplad till säkerställda obligationer, ska värderas. Enligt 3 kap. 4 § LUSO ska ett emittentinstitut fastställa marknadsvärdet för den fasta egendomen genom en individuell värdering.

I artikel 147.5 c i tillsynsförordningen anges en möjlighet för behöriga myndigheter att i internmetoden för kreditrisker kräva att vissa

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2162 av den 27 november 2019 om utgivning av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer samt om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2014/59/EU.

hushållsexponeringar i stället ska klassificeras som företagsexponeringar. Någon motsvarande möjlighet finns i nuläget inte i tillsynsförordningens regler om internmetoden.

I artikel 138 g i tillsynsförordningen tillkommer nya villkor för hur ett institut ska använda kreditvärderingar från ett externt kreditvärderingsinstitut för att fastställa riskvikter. De nya villkoren innebär att ett institut, i fråga om exponeringar mot ett annat institut, inte får använda ett externt kreditvärderingsinstituts kreditvärdering som inbegriper antaganden om implicit statligt stöd, såvida inte kreditvärderingen avser ett institut som ägs eller inrättats av och stöds av nationella regeringar, regionala självstyrelseorgan eller lokala myndigheter. Med anledning av de nya reglerna tillkommer i artikel 495e en möjlighet för behöriga myndigheter att tillåta att institut som har exponeringen, till och med den 31 december 2029, fortsätter att använda en kreditvärdering från ett externt kreditvärderingsinstitut av sådana institut som inbegriper implicit statligt stöd.

Rapportering av ränterisk i övrig verksamhet

I Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:4) om rapportering av ränterisk i övrig verksamhet (föreskrifterna om ränteriskrapporten) finns bestämmelser om rapportering av ränterisker som uppstår i positioner utanför handelslagret (ibland även kallat bankboken). Det framgår av artikel 98.5 i kapitaltäckningsdirektivet att de behöriga myndigheternas översyn och utvärdering ska omfatta institutens exponering för ränterisk som följer av verksamhet utanför handelslagret. Artikeln har genomförts i 9 § förordningen (2014:993) om särskild tillsyn och kapitalbuffertar. Europeiska bankmyndigheten (EBA) har, med stöd av artikel 430.7 i tillsynsförordningen, lämnat förslag till gemensamma rapporteringsregler för ränterisker som följer av verksamhet utanför handelslagret. Dessa förslag antogs under våren 2024 i form av en genomförandeförordning om rapportering av ränterisker utanför handelslagret.⁵ De nya rapporteringsreglerna började tillämpas den 1 september 2024.

⁵ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2024/855 av den 15 mars 2024 om ändring av de tekniska genomförandestandarder som fastställs i genomförandeförordning (EU) 2021/451 vad gäller tillsynsrapporteringen om ränterisker utanför handelslagret.

1.2.2 Övriga föreskrifter

Rapportering av internt bedömt kapitalbehov

I 6 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse finns bestämmelser om ett kreditinstituts riskhantering. Ett kreditinstitut ska enligt denna bestämmelse identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Kreditinstitutet ska även se till att ha en tillfredsställande intern kontroll. Det ska vidare särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att dess förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. För att kunna uppfylla detta ska kreditinstitutet ha metoder som gör det möjligt att fortlöpande värdera och upprätthålla ett kapital som till belopp, slag och fördelning är tillräckligt för att täcka arten och nivån på de risker som det är eller kan komma att bli exponerat för.

Finansinspektionen ska enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag (tillsynslagen) besluta att ett kreditinstitut, utöver den kapitalbas som krävs enligt tillsynsförordningen, ska uppfylla särskilda kapitalbaskrav (så kallade pelare 2-krav). Det framgår av tredje stycket samma paragraf att ett beslut om ett särskilt kapitalbaskrav ska fattas på grundval av en översyn och utvärdering av kreditinstitutet. För att främja en bättre kvalitet i inspektionens översyn och utvärdering av företagens interna kapitalutvärderingar, och därmed företagens internt bedömda pelare 2-krav, har inspektionen genom 3 § Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:13) om rapportering av internt bedömt kapitalbehov (rapporteringsföreskrifterna för internt bedömt kapitalbehov) föreskrivit att ett företag ska lämna uppgifter om företagets internt bedömda kapitalbehov och hur stor andel av detta som täcks av kärnprimärkapital, summan av övrigt primärkapital och supplementärkapital samt övrigt förlustabsorberande kapital fördelat enligt nämnda lagrum.

Övergångsregler och mindre ändringar

Det anges i 3 kap. 2 och 3 §§ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar (tillsynsföreskrifterna) vilka procentsatser ett kreditinstitut och ett betalningsinstitut ska tillämpa när de beräknar sin kapitalbas enligt artiklarna 478.2 och 486.6 i tillsynsförordningen fram till en viss tidpunkt. Artiklarna tar sikte på poster som ingår i ett instituts kapitalbas, men som inte behöver beräknas fullt ut enligt de regler som infördes i och med tillsynsförordningens införande den 1 januari 2014. Det föreskrivs i

tillsynsförordningen att behöriga myndigheter under en viss period får föreskriva om tillämpliga procentandelar till vilka dessa poster ska fastställas. I tillsynsföreskrifterna har Finansinspektionen fastställt vilka dessa procentandelar ska vara fram till och med den 31 december 2023 respektive den 31 december 2021.

Vidare anges det i 7 kap. 1 § första stycket tillsynsföreskrifterna att de uppgifter som ett kreditinstitut ska lämna till Finansinspektionen enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 680/2014 av den 16 april 2014 om tekniska standarder för genomförande av instituts tillsynsrapportering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 575/2013, nedan 2014 års genomförandeförordning, ska anges i svenska kronor. Det finns också bestämmelser om rapporteringsskyldighet enligt 2014 års genomförandeförordning i 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2020:9) om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige. Från och med den 28 juni 2021 tillämpas kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/451 av den 17 december 2020 om tekniska genomförandestandarder för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller instituts tillsynsrapportering och om upphävande av genomförandeförordning (EU) nr 680/2014, nedan 2021 års genomförandeförordning. I och med att den förordningen trädde i kraft upphörde 2014 års genomförandeförordning att gälla.

I 4 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:26) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (konglomeratföreskrifterna) hänvisas till ”Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012”. Förordningen bytte namn 2019 i och med att förordning (EU) nr 2019/2033⁶ trädde i kraft.

1.3 Regleringsalternativ

Ändringarna i tillsynsföreskrifterna och upphävandet av föreskrifterna om ränteriskrapporten görs för att undvika den dubbelreglering som de aktuella ändringarna i tillsynsförordningen i annat fall skulle ge upphov till. Den nya bestämmelsen i tillsynsföreskrifterna om att tillåta att säkerställda

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2033 av den 27 november 2019 om tillsynskrav för värdepappersföretag och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 575/2013, (EU) nr 600/2014 och (EU) nr 806/2014.

obligationer ska kvalificera för förmånsbehandling vid beräkning av riskvägt exponeringsbelopp bedömer Finansinspektionen är nödvändig för att anpassa reglerna till värderingsreglerna i LUSO. Något alternativ till att göra dessa ändringar genom föreskrifter finns inte.

Inspektionen bedömer också att den nya bestämmelsen om att fortsätta använda antaganden om implicit statligt stöd i externa kreditvärderingar mot institut behöver införas i tillsynsföreskrifterna. Detta för att möjliggöra för ett kreditinstitut att använda sådana externa kreditvärderingar under en viss tid när institutet beräknar riskvikten för exponeringar mot andra institut. Något alternativ till att göra den här ändringen genom föreskrifter finns inte.

Rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov kan kvarstå i sin nuvarande form. Mot bakgrund av att Finansinspektionen inte längre har lika stort behov av den aktuella informationen, kan det dock ifrågasättas om den administrativa bördan som föreskrifterna medför för de berörda företagen är motiverad. Som framgår av avsnitt 2.2 upphäver därför Finansinspektionen dessa föreskrifter.

1.4 Rättsliga förutsättningar

1.4.1 Förändringar med anledning av ändringar i tillsynsförordningen

Konsolidering för vissa typer av företag och under vissa förhållanden
Bestämmelsen i 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna infördes med stöd av bemyndigandet i 16 § 14 förordningen om särskild tillsyn och kapitalbuffertar. Enligt det bemyndigandet får Finansinspektionen meddela föreskrifter som kompletterar tillsynsförordningens bestämmelser om konsolidering av de gruppbaseade kraven. Upphävandet av 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna liksom följdändringarna i 2 kap. tillsynsföreskrifterna, görs med stöd av samma bemyndigande.

Valmöjligheter i artiklarna 129.3 och 495e i tillsynsförordningen

Finansinspektionen får meddela föreskrifter som kompletterar tillsynsförordningens bestämmelser om schablonmetoden för kreditrisker enligt 16 § 9 förordningen om särskild tillsyn och kapitalbuffertar. Inspektionen inför möjligheten att meddela föreskrifter med anledning av artiklarna 129.3 och 495e med stöd av detta bemyndigande.

Rapportering av ränterisk i övrig verksamhet

Finansinspektionens föreskrifter om ränteriskrapporten har meddelats med stöd av bemyndiganden i 5 kap. 2 § 9 förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse, 2 § 11 i den numera upphävda förordningen (1991:1007) om handel och tjänster på värdepappersmarknaden, samt 30 § 39 och 40 i den numera upphävda förordningen (2006:1533) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Bemyndigandet i 5 kap. 2 § 9 förordningen om bank- och finansieringsrörelse finns numera i punkten 17 i samma paragraf, och anger att Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett kreditinstitut eller ett sådant utländskt kreditinstitut som har inrättat filial i Sverige ska lämna till inspektionen för dess tillsynsverksamhet samt när och hur de ska lämnas. Motsvarande bemyndigande som i 2 § 11 i den upphävda förordningen om handel och tjänster på värdepappersmarknaden finns numera i 6 kap. 1 § 53 förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden. I den sistnämnda förordningen anges det att Finansinspektionen får i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen enligt 23 kap. 2 § första och andra styckena och när upplysningarna ska lämnas. Därför är det med stöd av bemyndiganden i 5 kap. 2 § 17 förordningen om bank- och finansieringsrörelse och i 6 kap. 1 § 53 förordningen om värdepappersmarknaden, som föreskrifterna om ränteriskrapporten upphävs.

1.4.2 Övriga ändringar

Rapportering av internt bedömt kapitalbehov

Rapporteringsföreskrifterna för internt bedömt kapitalbehov upphävs med stöd av bemyndiganden i 5 kap. 2 § 17 förordningen om bank- och finansieringsrörelse, respektive i 6 kap. 1 § 53 förordningen om värdepappersmarknaden.

Upphävande av övergångsregler och mindre ändringar

Bestämmelserna i 3 kap. 2 och 3 §§ tillsynsföreskrifterna upphävs med stöd av bemyndigandet i 16 § 2 förordningen om särskild tillsyn och kapitalbuffertar. Enligt bemyndigandet får Finansinspektionen meddela föreskrifter som kompletterar tillsynsförordningens bestämmelser om kapitalbasen. Bestämmelsen i 7 kap. 1 § tillsynsföreskrifterna ändras med stöd av bemyndigandet i 16 § 1 samma förordning, som anger att

Finansinspektionen får meddela föreskrifter som kompletterar tillsynsförordningens bestämmelser om tillsynsrapportering.

Finansinspektionen bedömer att ändringarna i konglomeratföreskrifterna kan göras med stöd av bemyndigandet i 2 § 3 förordningen (2006:627) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Bemyndigandet anger att Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur kapitalbasen och kapitalkraven ska beräknas.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2020:9) om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige ändras med stöd av bemyndigandet i 5 kap. 2 § 17 förordningen om bank- och finansieringsrörelse.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen påbörjade arbetet med att ta fram förslag till ändringar av föreskrifter i början av 2024 med anledning av införandet av bankpaketet. Inspektionen hanterar i den här promemorian de ändringar som bedöms nödvändiga för att undvika dubbelreglering till följd av de nya reglerna i tillsynsförordningen. Inom ramen för detta ärende gör inspektionen även några andra föreskriftsändringar för att upphäva regler som inte längre bedöms nödvändiga samt korrigera ett antal hänvisningar till numera ändrad EU-reglering.

Finansinspektionen har under våren 2024 hämtat in synpunkter från en extern referensgrupp som bestod av företrädare från branschen. Inspektionen remitterade förslaget till föreskrifter tillsammans med en remisspromemoria den 11 september 2024. Sex remissinstanser har kommit in med synpunkter. Finansinspektionen har övervägt de framförda synpunkterna. I respektive avsnitt nedan finns en redogörelse för de huvudsakliga synpunkterna på förslagen och hur inspektionen ställer sig till dem. Utöver de ändringar som föranleds av synpunkter från remissinstanserna har inspektionen gjort vissa redaktionella ändringar av föreskrifterna efter remitteringen.

Inspektionen avser att i ett senare skede återkomma med förslag till de ändringar som behöver göras med anledning av att kapitaltäckningsdirektivet ändras. Arbeta pågår i Regeringskansliet med att förbereda genomförandet av direktivet, och det är i nuläget inte klart vilka delar som inspektionen ska genomföra genom myndighetsföreskrifter.

2 Motivering och överväganden

2.1 Ändringar med anledning av ändringar i tillsynsförordningen

Konsolidering för vissa typer av företag och under vissa förhållanden

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelsen i 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna upphävs.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Som nämns i avsnitt 1.2 finns bestämmelser om metoder för konsolidering i artikel 18 i tillsynsförordningen. Enligt 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna ska kreditinstitut⁷ som har en sådan förbindelse med varandra som avses i artikel 18.4 i tillsynsförordningen konsolideras genom proportionell konsolidering. Genom bankpaketet ändras artikel 18.4 i tillsynsförordningen så att det där framgår att ett företag som ingår i konsolideringen ska tillämpa proportionell konsolidering under de omständigheter som framgår av artikeln. Nuvarande reglering i 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna innebär därmed en otillåten dubbelreglering i förhållande till bestämmelsen i artikel 18.4 i tillsynsförordningen. Finansinspektionen upphäver därför 2 kap. 2 §.

Till följd av att 2 kap. 2 § upphävs numreras vissa bestämmelser om i 2 kap. tillsynsföreskrifterna.

Villkor för förmånsbehandling av exponeringar i form av säkerställda obligationer

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kreditinstituts exponeringar i form av säkerställda obligationer ska kvalificera för förmånsbehandling enligt punkterna 4 och 5 i artikel 129 i tillsynsförordningen om motparten tillämpar värderingsprinciperna som anges i 3 kap. 4 § LUSO.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

⁷ I tillsynsföreskrifterna används begreppet kreditinstitut enligt definitionen 1 kap. 2 § 7 tillsynslagen.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen tillstyrker förslaget. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig i frågan.

Finansinspektionens skäl: För att ett kreditinstitut som investerar i en säkerställd obligation ska kvalificera för förmånsbehandling vid beräkning av det riskvägda exponeringsbeloppet för exponeringen mot den obligationen, måste det emittentinstitut som har gett ut obligationen värdera den fasta egendomen enligt de nya värderingsprinciperna i artikel 229.1 e i tillsynsförordningen. Som nämns i avsnitt 1.2 ska, enligt 3 kap. 4 § LUSO, marknadsvärdet tillämpas för den fasta egendom som ingår i säkerhetsmassan. I och med ändringarna i artiklarna 208 och 229.1 e i tillsynsförordningen, justeras värderingsprinciperna för denna typ av egendom vid beräkning av riskvägt exponeringsbelopp. Med anledning av denna justering införs det dock en möjlighet i artikel 129.3 för den behöriga myndigheten att tillåta att emittentinstitut värderar den fasta egendomen till marknadsvärdet eller under, utan tillämpning av de gränsvärden som anges i artikel 229.1 e.

Eftersom det i LUSO föreskrivs att marknadsvärdet ska tillämpas vid värdering av fast egendom i säkerhetsmassan, bör motsvarande regler gälla i kapitaltäckningshänseende. Detta för att svenska kreditinstitut som investerar i säkerställda obligationer utgivna enligt LUSO även fortsättningsvis ska kvalificera för förmånsbehandling enligt artikel 129 när de beräknar det riskvägda exponeringsbeloppet. Svenska kreditinstitut investerar i hög grad i andra kreditinstituts säkerställda obligationer.⁸ Om motsvarande regler som i LUSO inte gäller vid beräkningen av det riskvägda exponeringsbeloppet för säkerställda obligationer, riskerar det att leda till en minskad efterfrågan på investeringar i säkerställda obligationer. Finansinspektionen inför därför en bestämmelse i tillsynsföreskrifterna om att ett kreditinstituts exponeringar i form av säkerställda obligationer ska kvalificera för förmånsbehandling enligt punkterna 4 och 5 i artikel 129 i tillsynsförordningen om motparten tillämpar värderingsreglerna enligt 3 kap. 4 § LUSO.

Övergångsarrangemang för kreditvärdering av institut från ett externt kreditvärderingsinstitut

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kreditinstitut får, till och med den 30 juni 2026 och med undantag från artikel 138 g i tillsynsförordningen, fortsätta att använda en kreditvärdering från ett externt

⁸ Se SOU 2020:61 s. 68 f.

kreditvärderingsinstitut som inbegriper antaganden om implicit statligt stöd när det beräknar riskvägt exponeringsbelopp för exponeringar mot ett institut.

Remisspromemorian: I promemorian bedömde inspektionen att valmöjligheten i artikel 495e i tillsynsförordningen inte skulle utnyttjas.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* anser att Finansinspektionen ska utnyttja valmöjligheten i artikel 495e om att, under en övergångsperiod, tillåta externa kreditvärderingar mot institut som inbegriper implicit statligt stöd. Detta för att bankerna ska kunna tillämpa samma regler som i dag. Enligt Bankföreningen kommer endast en aktör att kunna tillhandahålla kreditvärderingar utan implicit statligt stöd från och med den 1 januari 2025. Bankföreningen framhåller också att andra kreditvärderingsinstitut arbetar med att ta fram kreditvärderingar utan implicit statligt stöd, men det är oklart när detta arbete är klart. *Finansbolagens förening* anför samma problematik och anser att valmöjligheten bör utnyttjas. Både Bankföreningen och Finansbolagens förening hänvisar till en rekommendation från EBA⁹ om att en övergångsperiod bör införas. Övriga remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt artikel 495e i tillsynsförordningen får behöriga myndigheter, med undantag från artikel 138 g, tillåta att ett institut fortsätter att använda en kreditvärdering från ett externt kreditvärderingsinstitut som inbegriper antaganden om implicit statligt stöd till och med den 31 december 2029, när det beräknar riskvägt exponeringsbelopp för exponeringar mot ett institut.

I Basel 3-överenskommelsen¹⁰, som publicerades 2017 och utgör de internationella standarderna för kapitaltäckningsregelverket för banker, ges inte längre möjlighet att använda kreditvärderingar som inbegriper antaganden om implicit statligt stöd. Detta eftersom de inte bedöms vara rättvisande, och att det institut som har exponeringen mot det institut som har fått en sådan kreditvärdering annars riskerar att fastställa en för låg riskvikt.

⁹ Policy advice on the Basel III reforms: Credit risk – Standardised approach and IRB approach, EBA-Op-2019-09a.

<https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-advises-european-commission-implementation-final-basel>

¹⁰ Basel III: Finalising post-crisis reforms, December 2017, Basel Committee on Banking Supervision, Bank of International Settlements (BIS).

Ett utnyttjande av den valmöjlighet som tillsynsförordningen ger skulle enligt Finansinspektionen riskera att leda till att kreditvärderingsinstitutens anpassningar till de nya reglerna skjuts på framtiden. Inspektionen har dock när den har utvärderat behovet av att införa ett undantag enligt artikel 495e, övervägt om kreditinstituten behöver ytterligare tid för att anpassa sig till de högre riskvikter som ändå kan uppkomma när undantaget upphör att gälla. Eftersom det allt sedan Basel 3-överenskommelsen 2017 har varit tydligt hur kreditvärderingar som inbegriper implicit statligt stöd kommer att behandlas, anser inspektionen att behovet av en ytterligare anpassningsperiod är begränsat. Det framgår också av den rapport från EBA som *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens förening* hänvisar till att majoriteten av kreditvärderingsinstitutet bedöms uppfylla de kommande kraven på kreditvärderingar utan implicit statligt stöd.¹¹

Mot bakgrund av de synpunkter som Bankföreningen och Finansbolagens förening framfört kan inspektionen dock inte utesluta att det under en övergångsperiod kommer att finnas en begränsad tillgång till tillåtna kreditvärderingar om inte undantag görs från artikel 138 g. De konsekvenser som därvid skulle kunna uppstå kan inte fullt ut överblickas. Inspektionen utnyttjar därför det nationella valet i artikel 495e. Som framgått är det dock angeläget att de aktuella kreditvärderingarna inte används längre än nödvändigt. Då det redan har funnits en betydande anpassningsperiod för kreditvärderingsinstitutet anser inspektionen att ett undantag som tillåter kreditvärderingar som inbegriper implicit statligt stöd bör gälla till och med den 30 juni 2026. Efter denna tidpunkt bedömer Finansinspektionen att någon eventuell omställningsproblematik inte bör kvarstå.

Valmöjligheter som Finansinspektionen inte bedömer bör användas
Finansinspektionens ställningstagande: Valmöjligheten i artikel 147.5 c i tillsynsförordningen ska inte utnyttjas.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: I artikel 147.5 c i tillsynsförordningen införs en möjlighet att i internmetoden för kreditrisker kräva att vissa hushållsexponeringar i stället ska klassificeras som företagsexponeringar, vilket resulterar i ett högre kapitalkrav. Det gäller i de fall ett kreditinstitut

¹¹ Se EBA-Op-2019-09a, s. 42.

har lån till fysiska personer som har in-tecknat mer än fyra fasta egendomar eller bostadsenheter. Finansinspektionen bedömer att svenska kreditinstitut inte i någon stor omfattning har en sådan utlåning och att möjligheten därför inte ska utnyttjas.

Rapportering av ränterisk i övrig verksamhet

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna om ränteriskrapporten upphävs.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: I föreskrifterna om ränteriskrapporten finns bestämmelser om vilka uppgifter ett företag ska rapportera till Finansinspektionen om ränterisker i positioner utanför handelslagret.

Som nämns i avsnitt 1.2 införs nya rapporteringsregler i 2021 års genomförandeförordning. Det innebär att den information som företagen ska lämna enligt föreskrifterna om ränteriskrapporten framöver kommer att rapporteras enligt denna genomförandeförordning. För att undvika otillåten dubbelreglering upphäver Finansinspektionen därför föreskrifterna om ränteriskrapporten.

2.2 Övriga ändringar

Rapportering av internt bedömt kapitalbehov

Finansinspektionens ställningstagande: Rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov upphävs.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: I anslutning till att tillsynsförordningen trädde i kraft 2014 införde Finansinspektionen regler om att kreditinstitut ska vara skyldiga att rapportera sitt internt bedömda kapitalbehov. Som framgår av avsnitt 1.2 införde Finansinspektionen föreskrifterna för att främja en bättre kvalitet i myndighetens översyn och utvärdering av kreditinstituten. Sedan dess har inspektionens syn på betydelsen av institutens internt bedömda kapitalbehov ändrats. Finansinspektionen har numera fastställt egna metoder

för hur flertalet riskslag ska beräknas. Metoderna ligger till grund för de beslut om särskilda kapitalbaskrav enligt 2 kap. 1 § tillsynslagen (så kallade pelare 2-krav) som myndigheten fattar.

I och med att Finansinspektionen numera beslutar om pelare 2-krav är instituten skyldiga att lämna in uppgifter om sitt samlade kapitalkrav enligt de EU-regler om rapportering som finns i 2021 års genomförandeförordning. I rapporteringen av internt bedömt kapitalbehov kan inte heller de minimikrav som följer av tillsynsförordningen (så kallade minimikrav i pelare 1) och pelare 2-krav särskiljas från institutens interna bedömning av kapitalbehovet. Rapporteringen återspeglar därför inte hur inspektionen beslutar om pelare 2-krav. Mot bakgrund av detta anser Finansinspektionen att rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov inte längre fyller samma funktion som när de infördes. Samtidigt innebär rapporteringskravet en administrativ börda för de berörda instituten. Finansinspektionen upphäver därför föreskrifterna.

Upphävande av övergångsregler och mindre ändringar

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna i 3 kap. 2 och 3 §§ tillsynsföreskrifterna upphävs. Hänvisningar i bestämmelserna i 7 kap. 1 § tillsynsföreskrifterna och 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige ändras så att de hänvisar till den genomförandeförordning som numera gäller. Hänvisningen till tillsynsförordningen i 4 § konglomeratföreskrifterna uppdateras.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslagen.

Finansinspektionens skäl: Det anges i 3 kap. 2 och 3 §§ tillsynsföreskrifterna vilka procentsatser ett kreditinstitut och ett betalningsinstitut ska tillämpa när de beräknar sin kapitalbas enligt artiklarna 478.2 och 486.6 i tillsynsförordningen fram till och med den 31 december 2023 respektive fram till och med den 31 december 2021. Eftersom dessa bestämmelser inte längre fyller någon funktion upphäver Finansinspektionen 3 kap. 2 och 3 §§ tillsynsföreskrifterna.

I 7 kap. 1 § tillsynsföreskrifterna och i 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige, hänvisas till 2014 års genomförandeförordning. Denna

genomförandeförordning har upphört att gälla och ersatts av 2021 års genomförandeförordning. Därför ändrar Finansinspektionen i 7 kap. 1 § tillsynsföreskrifterna och 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om utländska kreditinstituts rapportering för betydande filialer i Sverige, så att paragraferna i stället hänvisar till den numera gällande 2021 års genomförandeförordning.

I 4 § konglomeratföreskrifterna hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012. Förordningen bytte namn i samband med att förordning (EU) nr 2019/2033 trädde i kraft, dock utan att hänvisningen i 4 § konglomeratföreskrifterna ändrades. Finansinspektionen ändrar därför hänvisningen i 4 §.

2.3 Ikraftträdande

Finansinspektionens ställningstagande: Ändringarna träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2025. Föreskrifterna om ränteriskrapporten och rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov, upphävs den 30 december 2024.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Majoriteten av ändringarna i föreskrifterna träder i kraft samma dag som ändringarna i tillsynsförordningen i huvudsak börjar tillämpas, det vill säga den 1 januari 2025. Föreskrifterna om ränteriskrapporten och rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov upphävs emellertid den 30 december 2024.

Det innebär att det sista rapporteringstillfället enligt föreskrifterna om ränteriskrapporten och rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov var den 31 oktober 2024 och avsåg balansdagen den 30 september 2024.

3 Konsekvenser av föreskrifterna

Nedan redogörs för de konsekvenser som Finansinspektionen bedömer att ändringarna får för samhället och konsumenterna, för företagen, liksom för

inspektionen. EU-kommissionen har även gjort en konsekvensanalys¹² för samtliga ändringar i tillsynsförordningen.

I avsnitt 1 redogör inspektionen för syftet med föreskrifterna, om det finns alternativa lösningar och vilka följder det kan få om ändringarna inte görs. Ett resonemang följer om vilka bemyndiganden som är tillämpliga för ändringarna och om när det är lämpligt att dessa träder i kraft.

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Regelrådet anser dock att det saknas en beskrivning av förslagets effekter för de berörda företagens intäkter och om förslagen går utöver minimikraven. Finansinspektionen har utifrån de lämnade synpunkterna kompletterat konsekvensutredningen i vissa delar.

Ändringarna innebär att sådan reglering upphävs som annars skulle utgöra en dubbelreglering i förhållande till tillsynsförordningen. Dessutom innebär ändringarna att möjligheten i tillsynsförordningen att föreskriva om vad som gäller för exponeringar i form av säkerställda obligationer för att anpassa regleringen till vad som gäller enligt LUSO och övergångsregeln i artikel 495e, utnyttjas. Vidare upphäver inspektionen sådana föreskrifter som bedöms vara en omotiverad administrativ börda för företagen.

Finansinspektionen bedömer att föreskrifterna överensstämmer med och inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap. Med anledning av Regelrådets synpunkt konstaterar Finansinspektionen att ändringarna för att undvika otillåten dubbelreglering är en följd av en direkt tillämplig EU-förordning som alltså inte lämnar något utrymme för andra alternativ. När det gäller tidpunkten för ikraftträdandet har den anpassats till när ändringarna i tillsynsförordningen i huvudsak träder i kraft. Ändringarna är inte heller av ett sådant slag att det finns behov av några speciella informationsinsatser. Inspektionen anser att konsekvenserna av ändringarna i huvudsak kommer att kunna utvärderas inom ramen för den löpande tillsynen i och med att företagen periodiskt rapporterar in uppgifter.

¹² Commission Staff Working Document Impact Assessment Report, SWD(2021) 320 final.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021SC0320>

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Ändringarna bedöms inte få några beaktansvärda konsekvenser för samhället, konsumenterna eller andra enskilda. Ändringarna i tillsynsföreskrifterna och upphävandet av föreskrifterna om ränteriskrapporten syftar till att upphäva reglering som annars skulle medföra en dubbelreglering. De föreskrifter som upphävs kommer alltså att ersättas av direkt gällande bestämmelser i tillsynsförordningen och tillhörande genomförandeförordningar. Ändringen i tillsynsföreskrifterna om att säkerställda obligationer utgivna enligt LUSO fortsatt ska kvalificera för förmånsbehandling när det gäller exponeringar i form av säkerställda obligationer, innebär att marknaden för utgivning av sådana obligationer inte påverkas. Upphävandet av rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov bedöms inte få några konsekvenser för samhället eller konsumenterna. Som nämns i avsnitt 2.2 bedömer inspektionen att det finns andra metoder och rapporteringskrav som tillgodoser syftet med rapporteringsföreskrifterna.

3.2 Konsekvenser för företagen

Totalt träffas 125 företag av ändringarna, varav 121 kreditinstitut och fyra värdepappersbolag. Cirka 25 företag kommer att beröras av reglerna på konsoliderad nivå (gruppnivå).

De företag som berörs av ett upphävande av 2 kap. 2 § tillsynsföreskrifterna bedöms inte påverkas i någon egentlig mening eftersom reglerna om konsolidering förblir oförändrade även om de nu återfinns direkt i tillsynsförordningen. Både kostnaderna och intäkterna för företagen blir därmed oförändrade jämfört med nuvarande regler.

Huvuddelen av de uppgifter som företagen lämnar inom ramen för rapporteringen enligt föreskrifterna om ränteriskrapporten, kommer i fortsättningen lämnas enligt 2021 års genomförandeförordning. De administrativa kostnader som uppstår för företagen är i det här fallet en följd av ny EU-reglering och inte hänförligt till de ändringar som behandlas i den här promemorian. Upphävande av rapporteringsföreskrifterna om internt bedömt kapitalbehov, bedöms minska regelbördan för de berörda företagen.

Den nya bestämmelsen som införs i 4 kap. 1 § tillsynsföreskrifterna, innebär att värderingsreglerna i LUSO även i fortsättningen kommer att kvalificera

för samma förmånsbehandling som i dag, vid beräkning av riskvägt exponeringsbelopp för exponeringar mot säkerställda obligationer. Ändringen bedöms inte påverka vare sig företagen som ger ut säkerställda obligationer eller de som investerar i sådana. Ändringen bedöms inte heller påverka efterfrågan på obligationerna eller investerarskyddet för dessa på den svenska marknaden. Som nämns i avsnitt 2.1 syftar ändringen i stället till att bevara den ordning som hittills gällt på den svenska marknaden för säkerställda obligationer. Därmed förblir kostnaderna och intäkterna för företagen oförändrade.

När det gäller möjligheten att tillåta användning av implicit statligt stöd i externa kreditvärderingar mot institut anser inspektionen att det skulle medföra missvisande kreditvärderingar. Det riskerar att leda till att ett institut som har exponeringen använder en för låg riskvikt på grund av den externa kreditvärderingen som gäller för det institut som är motpart. Konsekvenserna av att inte använda sig av den tillfälliga övergångsregeln skulle därmed kunna innebära att institutens kapitalkrav och därmed kostnader ökar, i de fall instituten behöver använda en högre riskvikt jämfört med i dag. Det är inte möjligt för inspektionen att beräkna denna eventuella kostnad eftersom den är beroende av hur kreditvärderingsinstituten har utformat sina kreditvärderingar, och vilket kreditvärderingsinstitut som har värderat respektive institut. Genom att det nu införs en möjlighet att tillåta användningen av implicit statligt stöd i externa kreditvärderingar för vissa exponeringar till och med den 30 juni 2026, får kreditvärderingsinstituten ytterligare tid att anpassa sina kreditvärderingar. Därmed minskar osäkerheten för att institutens kostnader i form av ökade kapitalkrav stiger per den 1 januari 2025.

Finansinspektionen bedömer vidare att de övriga valmöjligheter som tillkommer i tillsynsförordningen inte bör utnyttjas. Att använda möjligheten att besluta om nationell reglering om att vissa hushållsexponeringar ska klassificeras som företagsexponeringar menar inspektionen inte får några större effekter, och därmed inte heller några större kostnader, jämfört med om möjligheten skulle utnyttjas. Dessutom finner inspektionen att den svenska marknaden för dessa typer av hushållsexponeringar är begränsad.

Företagens intäkter bedöms inte påverkas eftersom förslagen inte direkt berör intäktssidan av företagens resultaträkning.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Inga konsekvenser bedöms uppstå för Finansinspektionen till följd av ändringarna.